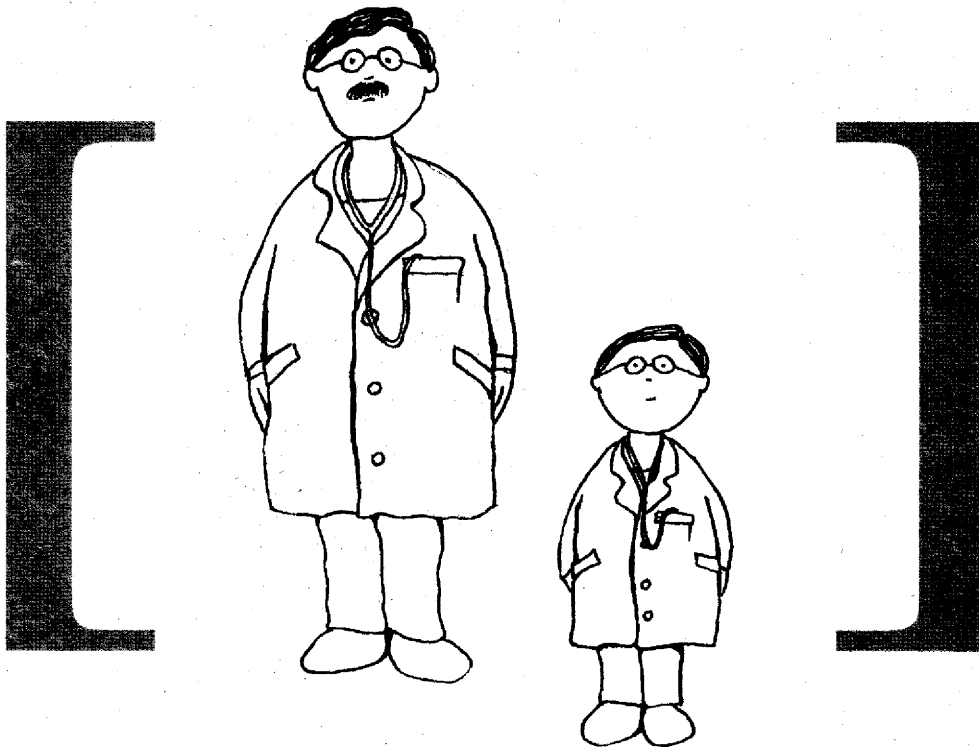

full d'assessorament de l'escola de pares de la FaPaC

COORDINADOR DEL SERVEI: MARTÍ COSTA

EL PAPER DELS PARES I LES MARES EN L'ORIENTACIÓ VOCACIONAL DELS SEUS FILLS (QUÈ VOLS SER QUAN SIGUIS GRAN?)

Quan els nostres fills i filles s'acosten al final de l'ensenyament obligatori o al final del batxillerat, a la majoria de pares i mares se'ns va fent patent un neguit, *què faran el proper curs?*

Sovint sabem allò que a nosaltres en agradaria que fessin. A alguns ens agradaria que es dediquessin al mateix que ens dediquem nosaltres, a altres tot el contrari. N'hi ha que estarien molt contents si el seu fill o filla triés allò que a ells els hagués agradat fer, però que les circumstàncies els ho van impedir. La majoria ens conformaríem que triessin una bona professió en la qual s'hi trobessin bé i que els permetés encarar el futur amb confiança.

Aquest procés no és fàcil, especialment en un moment com l'actual en el qual els canvis professionals són tan ràpids que es fa difícil assegurar quines seran les feines més demandades quan els nostres fills estiguin en edat de treballar o fins a quin punt hauran canviat les condicions laborals en les feines que coneixem en l'actualitat.

(Ve de la coberta) **EL PAPER DELS PARES I LES MARES EN L'ORIENTACIÓ VOCACIONAL DELS SEUS FILLS (QUÈ VOLS SER QUAN SIGUIS GRAN?)**

QUAN S'INICIA EL PROCÉS QUE PORTA A L'ELECCIÓ VOCACIONAL?

Triar una professió no comença i finalitza a l'últim curs de l'ensenyament obligatori, el procés que ens guiarà a prendre una opció professional és quelcom que s'inicia des de molt petit. Quantes vegades es pregunta a un nen o a una nena *què voldràs ser quan siguis gran?* Des de molt petits comencem a rebre informació més o menys encertada sobre el món del treball. Els nens i les nenes reben informació sobre diferents professions a partir de la seva experiència i del que senten a parlar: els metges curen, els fusters fan taules i cadires, les senyoretetes ensenyen els nens i les nenes a llegir i escriure, la mare treballa en un banc, el pare treballa en una fàbrica... Però, a part d'aquesta informació n'obtenen també sobre aspectes relacionats amb el *què és* el món del treball i que van configurant un esquema de valors, unes idees i unes creences a partir d'elements que observen de forma quotidiana. Vegem-ne uns exemples; *el pare i la mare tornen cansats de treballar, van a treballar per a tenir diners, parlen amb més o menys estima de la seva feina...* Val la pena reflexionar sobre la importància d'aquests primers passos. Amb això volem dir que cal tenir molt present el missatge que els enviem sobre el món del treball. També a través dels nostres comentaris i de les nostres actituds, els estem influïnt en la seva representació del treball i dels treballs i, per tant, en com respondran a la pregunta, *què voldràs ser quan siguis gran?*

Si ens situem en l'estructura del sistema educatiu de la reforma, aquest procés, té dos moments claus:

1. Al finalitzar l'Ensenyament Secundari Obligatori.

Les possibilitats de continuar amb la seva formació seran, o bé fer estudis professionals, o bé estudiar un batxillerat. En el primer cas caldrà que triï el cicle formatiu, els estudis no reglats o la formació ocupacional que escollirà en funció dels seus interessos; en el segon el batxillerat que més s'ajusti a les seves necessitats de formació posteriors.

2. Al finalitzar el batxillerat. En el cas dels nois i les noies que trien fer batxillerat, a la fi d'aquest caldrà que tornin a fer una tria tant si es decanten per a continuar estudis professionals com si es decanten per fer estudis universitaris.

QUÈ VOL DIR TRIAR UNS ESTUDIS O UNA PROFESSIÓ?

Triar uns estudis o una professió és un procés complex que implica disposar d'un munt d'informació i prendre decisions difícils.

Cal disposar d'informació sobre el món del treball, sobre les diferents possibilitats d'estudis i també sobre un mateix. No n'hi ha prou amb que estiguin informats, és necessari també haver reflexionat sobre allò que els agrada i allò que els desagrada, tenir una idea respecte a allò en què se sentiran més a gust, etc.

Triar uns estudis o una professió significa també altres coses com desestimar algunes de les possibilitats que fins llavors havien estat d'entre les possibles o estar prou convençut que l'opció que es tria serà una bona elecció. En ocasions el moment de la tria es converteix en un moment

Triar una professió no comença i finalitza a l'últim curs de l'ensenyament obligatori, el procés que ens guiarà a prendre una opció professional és quelcom que s'inicia des de molt petit.

en el qual el noi o la noia s'ha de posar en situació de valorar bé les seves possibilitats i acceptar que ha de renunciar a expectatives no prou realistes. En definitiva, el procés de la tria pot ser difícil també per les implicacions emocionals que suposen. Aquesta mena de situacions demanen no només tenir informació suficient i capacitat per a utilitzar-la adequadament sinó també equilibri emocional i maduresa. Sovint és convenient un entorn que faciliti aquest equilibri i ajudi, també emocionalment, a realitzar la tria.

QUI HA DE TRIAR?

És evident que qui ha de triar els estudis o la professió més adequats és el noi o la noia que es juga en aquesta decisió una bona part del seu futur. No obstant, i precisament per això, molts pares i mares podem tenir la sensació que si no imposem la nostra opinió, aquesta decisió no serà prou encertada i que, per culpa de la poca experiència, el nostre fill o la nostra filla poden quedar perjudicats per una tria incorrecta.

Aquesta situació es dona, bàsicament, per una manca de confiança en la capacitat dels nostres fills i filles per a realitzar una bona elecció i per un excés de confiança en l'eficàcia dels nostres criteris. Aquest tema es suscita en un moment -l'adolescència- durant el qual, hi ha altres temes pels quals solen produir-se enfrontaments entre pares i fills, motivats pel desig dels fills de cercar un espai més ampli d'autonomia i una actitud dels pares de resistir-s'hi. No és gens difícil, en aquest context, que el tema de l'elecció vocacional pugui ser un motiu més de friccions.

Cal, doncs, estar preparats per a fer bé la nostra feina. No ha de consistir ni en voler imposar la nostra opinió en temes en els quals el noi i la noia han de tenir un paper decisiu, ni en desvincular-nos totalment en un moment en el qual, tant pel que podem aportar d'informació i d'experiència com pel que podem donar de suport emocional, la nostra presència activa és necessària i, si es fa de forma correcta, ben rebuda.

COM EDUCAR PER A L'ELECCIÓ?

Ajudar a conèixer, ajudar a conèixer-se

Fem una llista d'informacions que els nois i les noies cal que tinguin per a poder prendre decisions ben fonamentades.

1) Informació sobre un ventall tan ampli com es pugui de professions. Per a les diferents professions cal que coneguïn aspectes relatius a quina mena de tasques es realitzen, en quines condicions laborals i econòmiques,

possibilitats de trobar feina...

2) Informació sobre les possibilitats de continuar estudis. Aquesta informació inclou:

a) Informació sobre el sistema educatiu; cicles formatius de grau mitjà i superior, batxillerats, estudis universitaris...

b) Estudis no reglats (no regulats directament a través del sistema educatiu).

c) Formació ocupacional (Departament de Treball, sindicats, patronal...)

3) Consciència ajustada de les pròpies possibilitats, motivacions i interessos.

En els Plans d'Acció Tutorial dels IES hi ha actuacions especialment dedicades a fer aquesta tasca. No obstant, en l'entorn familiar cal reafirmar el treball realitzat des dels instituts. Potser ens pot ser difícil tenir informació actualitzada sobre les diferents alternatives, però estem en una situació immillorable per ajudar a reflexionar sobre la informació que els va arribant. Pel contrari tenim prou informació per ajudar-los a analitzar, donar-los confiança respecte de les seves possibilitats, animar-los a reflexionar sobre allò que més els pot agradar i en el que més fàcilment poden ser competents. També podem aportar informació sobre el món del treball, procurant donar-ne una imatge realista, però positiva i engrescadora. Quan parlem sobre la feina, quan fem referència a allò que passa en el nostre lloc de treball, estem transmetent informació als nostres fills, encara que no estiguem parlant directament amb ells. **Les primeres aproximacions sobre el que és el treball l'obtenen de nosaltres, dels nostres comentaris i de les vivències que expliquem.**

QUÈ CAL POTENCIAR?

No només els centres educatius, a través de les notes i les qualificacions, li estan transmeten al nostre fill/a informació sobre les seves possibilitats, sobre allò en el que és competent i sobre el que no n'és. També ho fem des de casa i hem de procurar fer-ho de tal manera que agafi confiança en les seves possibilitats, que arribi a conclusions positives sobre ell mateix i que aprengui a reconèixer la relació que hi ha entre l'esforç i l'èxit. Prendre decisions no és fàcil i cal confiança i autoestima per a prendre-les.

L'interès positiu del noi o la noia per a tot allò relacionat amb el treball és essencial per a motivar la reflexió respecte al futur professional. Cal aconseguir estimular aquest interès sense pretendre que les decisions les tinguin clares des del primer moment. No hem de centrar el tema contínuament en la seva futura elecció, el que convé és interessar-lo pel món laboral, procurant que no en visqui al marge pel sol fet que, de moment, les seves obligacions es centren en els estudis. Això va vinculat a potenciar en els nois i les noies els valors relatius al món del treball (la necessitat de l'esforç personal, la responsabilitat, el respecte, la conveniència i necessitat de formació permanent, l'equilibri i la prudència en la percepció dels drets i dels deures,...). A vegades veiem que certs adolescents tenen una visió molt deformada del que és la vida laboral. O bé la idealitzen (trobaran feina amb facilitat, guanyaran molts diners, no els caldrà cap mena d'esforç de formació, no hauran de cedir mai davant els seus caps... etc.) o bé tot el contrari (és impossible de trobar feina, ells no són capaços de fer res, els explotaran, etc.). Hem d'ajudar-los a tenir una visió ajustada, lluny de tòpics i procurant superar l'anècdota en la que sovint caiem

a l'hora de comentar a casa els aspectes relatius a la nostra experiència diària.

En definitiva hem de potenciar la creació d'una escala de valors que permetin fer una elecció vocacional fonamentada en un ventall equilibrat de criteris com ara la realització personal i l'adequació a les pròpies possibilitats i interessos.

ERRORS QUE S'HAURIEN D'EVITAR

• Donar una visió negativa del treball i de les relacions laborals.

No podem donar als nostres fills la imatge que el món del treball és quelcom a evitar. Alguns pares, a vegades tenen la temptació de posar de relleu els aspectes més negatius del món laboral esperant que, d'aquesta manera, motivaran els seus fills a continuar estudiant. Mai hem de donar una imatge il·lusòriament negativa del món del treball. L'opció de continuar estudis s'ha de prendre amb la finalitat de preparar-se per a realitzar, en el futur, un tipus de treball que precisi la formació que donen aquells estudis, no per evitar entrar en el món laboral, la qual cosa, a més d'impossible, no és desitjable. Donar una imatge positiva del món del treball no els desanimarà a continuar preparant-se millor, encara que això suposi determinats sacrificis.

• Tenir una idea prefixada d'allò que convé als nostres fills.

Massa sovint ens trobem amb pares i mares que, a vegades sense saber-ho, ja han decidit allò que convé i allò que no convé pels seus fills i filles. Moltes vegades tenim la impressió que no estan prou preparats per a saber allò que els convé, per a decidir quelcom tant important com és quins estudis han de seguir. Davant aquesta situació només hi ha dos elements a tenir en compte: els hem de dotar de tanta informació i criteris com siguem capaços i, després, hem de deixar que la decisió última la prenguin ells, fins i tot amb el perill que s'equivoquin. Hem de pensar que, no hi ha cap mena de seguretat que la nostra sigui la millor opció i que, per altra banda, totes les opcions poden considerar-se de nou en cas que es repensin.

• Demanar, des d'un principi, que es defineixi clarament per a una opció.

En un món tan canviant com en el que estem vivint, les opcions vocacionals han de ser necessàriament àmplies. Des de molts punts de vista, el fet de tenir una opció molt definida i exclouent més que facilitar les coses el que fa és

Les primeres aproximacions sobre el que és el treball l'obtenen de nosaltres, dels nostres comentaris i de les vivències que expliquem.

dificultar la necessària adaptació a situacions canviants. El nen que des de petit es mentalitza que vol ser mecànic de cotxes, possiblement li serà difícil adaptar-se a un mercat laboral en el qual potser li seria més profitós ser mecànic de manteniment. És clar que això de ser mecànic de manteniment és quelcom que no se li ocorre fàcilment a un noi de 13 anys, per tant és millor que l'aníem a plantejar el seu futur d'una manera àmplia. Pensem també en les frustracions que es donen en molts nois i noies que tot i aprovar la selectivitat tenen dificultats per entrar a la carrera

que ells havien escollit. Sempre pot adaptar-se millor aquell noi o noia que, tot i tenir per exemple interès pel medi ambient, no limita les seves aspiracions a la llicenciatura en Ciències ambientals, sinó que estaria també disposat a estudiar biologia, química o geografia. L'experiència indica que la vocació es va construint en la mesura que un va aprenent sobre allò en el que d'entrada hi té un cert interès, encara que aquest interès estigui compartit amb altres, aparentment més marcats.

• Menysprear les seves possibilitats o bé sobrevalorar-les. Cal estimular la seva autoestima.

Tret de casos extremadament singulars, tots els nois i totes les noies poden desenvolupar un treball digne, profitós i personalment gratificant. Els pares i les mares tenim l'obligació de confiar en les possibilitats dels nostres fills i filles i, com ningú, coneixem les seves possibilitats i fins on poden arribar. Cal que estimulem la seva autoestima, que els demostrem que confiem en les seves possibilitats.

Hem de potenciar la creació d'una escala de valors que permetin fer una elecció vocacional fonamentada en un ventall equilibrat de criteris com ara la realització personal i l'adequació a les pròpies possibilitats i interessos.

Poques coses poden ser més frustrants per a un noi o una noia que veure que els qui l'envolten desconfien de la seva capacitat. Així doncs, hem de procurar estimular l'esforç per arribar allà on sigui possible i donar les ajudes necessàries per assolir-ho. No obstant, hem de procurar no sobrevalorar ni ajudar a fer volar coloms. Hem d'ajudar-los també a ser realistes i a que es plantegin objectius assolibles. Si els animem a plantejar-se objectius inabastables, no només no els ajudarem a trobar un camí satisfactori i gratificant sinó que els crearem una sensació

de fracàs del tot innecessari i, en molts casos, una sensació d'angoixa que no porta a res i que els les podríem estalviar.

QUI ENS POT AJUDAR?

Com a mares i pares no estem sols a l'hora de fer part d'aquesta tasca. Amb qui podem comptar?

- Els tutors i tutores dels nostres fills.
- En el cas dels IES públics, el professor de psicologia i pedagogia o el professional de l'EAP de l'Institut. En el cas de centres concertats el psicòleg del centre.
- Normalment els serveis educatius del nostre ajuntament on podem preguntar sobre els estudis que es poden realitzar en el municipi o altres qüestions relacionades amb el tema. Ens poden adreçar també a altres serveis per a rebre orientació específica.
- Una visita al Saló de l'Ensenyament que es realitza cada curs ens pot servir també d'ajuda.

AUTOR DEL TEXT:
Martí Costa
(pedagog)

IL·LUSTRACIONS:
Sílvia Castelló

IMPRESSIÓ:
Impremta Martín

AMB EL
SUPORT DE:

Diputació
de Barcelona
Àrea d'Educació

FaPaC

FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS DE PARES D'ALUMNES DE CATALUNYA

Cartagena, 245, àtic
Tels. 93 435 76 86
93 347 26 07
Fax 93 433 03 61
08025 Barcelona

C/ de la Rutlla, 20-22
Tel. 972 21 92 12
Fax 972 22 25 60
17002 Girona

Avda. Catalunya, 24, 1r
Tel. 973 28 18 29
Fax 973 27 17 02
25002 Lleida

C/ Fortuny, 23
Tel. 977 23 45 49
Fax 977 21 76 08
43001 Tarragona